

Rapporten «Livslang læring i nord»:

Høringsuttalelse fra campusrådet i Narvik

UiT i Narvik har forutsetninger for å spille en sentral rolle for utvikling av livslang læring i hele landsdelen, både gjennom digitaliserte tilbud, samlingsbaserte tilbud på campusen og som tyngdekraft, kontaktpunkt og koordinerende ledd for studietilbud utenfor campusen.

Noen hovedtrekk fra rapporten «Livslang læring i nord» (Arboutsvalget)

Campusrådet finner disse nøkkelpunkter:

- Utdannelse vil i økende grad bli definert som en livslang aktivitet. Skillet mellom grunnutdannelse og etter- og videreutdannelse (EVU) forsvinner.
- I dag er ansvaret for etter- og videreutdannelse lagt til fakultetene.
- Ansvaret er i dag fragmentert, innsatsen er svakt koordinert, og det er i dag få incentiver for å fremme livslang læring (både på institutt-, fakultets- og individnivå).
- Åtte forutsetninger som må være til stede: (1) faglig ledelse og undervisningsressurser, (2) pedagogisk-teknologisk utviklingsarbeid, (3) arbeidslivskontakt, (4) infrastruktur, (5) incentivsystemer, (6) dedikert pådriver og prosjektutvikler, (7) administrative støttesystemer og prosedyrer samt (8) profilering og markedsføring.
- Utvalget skisserer tre organisatoriske modeller: (1) Fleksibilisering og digitalisering: mer av det vi gjør i dag. (2) Regional kompetanseheving og samarbeid med arbeidslivet; forutsetter en større omlegging. (3) Kommersialisering: salg av utdanningstjenester i et grenseløst marked. Utvalget anbefaler ingen modell, men påpeker at uavhengig av modell må de åtte forutsetningene innfris. Utvalget løfter også frem ideen om UiT som en nasjonal pilot for livslang læring.

Føringer om fleksibilisering

Normann-utvalget presenterte i fjor NOU-en «Det handler om Norge» – en utredning om demografiutfordringer i distriktene». Utvalgets nøkkelbudskap er behovet for fleksible og desentraliserte utdannelsetilbud, for eksempel deltidsutdannelser med samlingsdager på et studiested / en campus eller nettbaserte utdannelser. Rapporten sier at universitets- og høyskolesektoren er et av de viktigste verktøyene for regional utvikling, og foreslår at det regionale oppdraget blir en del av utviklingsavtalen mellom Kunnskapsdepartementet (KD) og universitetene.

Departementet er allerede på dette sporet; i oppdragsbrevet for 2021 skriver KD at UiT skal utarbeide en samlet plan for fremtidig campusutvikling. Som et ledd i dette skal UiT 1) evaluere ordningen med regionale viserektorer, 2) evaluere hvordan fakultetenes strategier og årsplaner bidrar til å implementere faglig aktivitet ved de forskjellige campusene, og 3)

utvikle en politikk for lokalisering av arbeidsplasser som sikrer at det er kompetansemiljø og god tilgang på tjenester ved alle campuser.

Flere signaliserer ønsker om økt tilgjengelighet til høyere utdanning, uavhengig av bosted og livsfase. Regjeringen ba i fjor 50 ungdommer fra landsdelen utarbeide en ungdommens nordområdemelding. I meldingen peker ungdommene på verdien av tilgjengelig høyere utdanning og fleksible løsninger for utdanning i nærområdet. Statsminister Erna Solberg dro også frem fleksible studier under en tale 12. januar i år: «Vi skal ha on-campusundervisning, særlig mot unge, men universitets- og høyskolesektoren skal også være med og sørge for at ingen går ut på dato.» Hun sa at universitetene er avhengige av å lykkes med fleksible studier; «hvis ikke vil private aktører ta over dette feltet, og det vil være dumt».

UiT i Narviks plass og rolle i dag

- 27 prosent av studentene i Narvik er registrert på fleksible studier – omtrent på snittet for UiT. De nettbaserte versjonene av ingeniørutdanningene har flest fleksible studenter.
- 30 prosent av studentene i Narvik har hjemmeadresse i nærregionen, 42 prosent fra den større regionen (Midt-Troms, Ofoten, Harstad, Vesterålen, Lofoten). 60 prosent er rekruttert fra Nord-Norge. Narvik har en relativt høy andel studenter rekruttert fra utlandet (27 prosent).
- De nettbaserte studiene ved IVT-fakultetet rekrutteres i begrenset grad fra egen region; de fleste av studentene kommer fra Sør-Norge.

UiT har gjennom distribuerte campuser sørget for å etablere ankerfester som er nær det regionale arbeidslivet, som rekrutterer studenter fra det regionale nærområdet, men også nasjonalt og internasjonalt, og som har lange tradisjoner for fleksible utdannelse. IVT-fakultetet er størst i Narvik, men også Institutt for helse og omsorgsfag (IHO) og Handelshøgskolen tilbyr studier som er verdifulle spesielt for det regionale arbeids-, nærings- og samfunnslivet. IHO alene tilbyr fire etter- og videreutdannelsesemner.

IVT-fakultetets oppdrag er å utvikle og tilby relevante ingeniørfaglige og teknologiske studietilbud. Dette skjer også ved å tilby utdanning på studiesteder som Tromsø, Alta, Bodø og Mo i Rana, eller ved å tilrettelegge for nettstøttet undervisning. Fakultetet startet med nettstudier allerede i 2009, og i dag strømmes og publiseres nær alle forelesninger innenfor rammen av en ny pedagogikk med digitalisering i alle ledd. Høsten 2020 hadde IVT-fakultetet om lag 500 nettstudenter.

UiT ble våren 2020 tildelt en ekstra bevilgning for å initiere og gjennomføre ekstraordinære nettbaserte kurs for arbeidstakere og andre rammet av covid-19. Om lag 20 kurs ble iverksatt, og UiT i Narvik sto alene for 2/3-deler av disse. Dette bekrefter en kultur og en kompetanse for å utvikle fleksible utdannelsesstilbud.

UiT i Narviks posisjon i det nye landskapet

Campusrådet vil trekke frem disse momenter som viktige for posisjonen til UiT i Narvik når studier skal gjøres mer tilgjengelige for flere, gjennom digitale tilbud og/eller samlinger på eller utenfor campusene:

- UiT i Narvik har forutsetninger for å spille en sentral rolle for utvikling av livslang læring i hele landsdelen, både gjennom digitaliserte tilbud, samlingsbaserte tilbud på campusen og som tyngdekraft, kontaktpunkt og koordinerende ledd for studietilbud utenfor campusen.
- UiT i Narvik vil være et tyngdepunkt for samlingsbaserte studieprogrammer i Ofoten og nærliggende regioner. Campusen vil være et godt vertskap for studenter på slike fleksible studier. I dette ligger både fysisk infrastruktur, utdanningskvalitet, miljø og atmosfære; det skal være godt å være student på campusen, uavhengig av hvor lenge studentene er her.
- For nettbaserte studier har IVT-fakultetet en helt særskilt posisjon innenfor de studier fakultetet tilbyr. UiT må legge til rette for at denne posisjonen kan utviklet ytterligere, også sett hen til fakultetets muligheter til å tiltrekke seg studenter fra andre landsdeler og utlandet i enda høyere grad enn i dag.
- UiT tilbyr mange grunnutdannelse på flere campuser. Disse studietilbudene rekrutterer for en stor del fra nærregionene. Derfor er det viktig at flere slike grunnutdannelse blir distribuert på flere campuser, også i Narvik.
- Forsvaret er under sterk oppbygging i Hålogaland, blant annet på Evenes, hvor det om få år vil være 600 personer sysselsatt. UiT bør kunne tilby relevante studier til ansatte, vernepliktige og deres familier, og UiT i Narvik bør gis anledning og handlingsrom til å bidra.
- IVT-fakultetet samarbeider med Andøya Space i ulike sammenhenger. En kraftig vekst hos Andøya Space åpner for mer samarbeid.

Campusrådet vil også påpeke at en utfordring for livslang læring er at det blir færre og færre ungdommer i regionen som er kvalifisert for høyere utdanning. Universitetet og de videregående skolene må derfor komme hverandre i møte gjennom en tettere samarbeid og forkurs.

Valg av modell

Modell 1 legger vekt på fleksibilisering av utdannelse innenfor dagens linjestyrt modell (fakultetene). Modellen gir muligheter for aktuelle fagmiljøer som ønsker å vokse basert på tilpasninger til behovene for livslang læring. For campusene vil det for denne modellen – som for de to andre – være viktig at fakultetenes strategier omfatter utvikling ved de enkelte campuser, slik Kunnskapsdepartementet påpeker i utviklingsavtalen med UiT.

Modell 2 legger vekt på arbeidslivssamarbeid og regional kompetanseheving. Modellen kan sees i lys av en pågående utvikling av campusen i Narvik, vertskapsbyavtalen med Narvik

kommune og samarbeidsavtalen med Hålogalandsrådet. Modellen vil kunne motivere til mer samarbeid med arbeids- og samfunnslivet.

Modell 3 viser UiTs posisjon for salg av utdanning og konkurransekraft i et grenseløst marked. I en slik modell må den samlede kompetansen i Narvik medvirke, og både utviklingsprogram og vertskapsbyavtale må være sentrale for utviklingen av tilbudene. Modell 3 vil kunne være en trussel mot retten til lik rett til utdanning og hensynet til gratisprinsippet.

Campusrådet vil påpeke at uavhengig av modell krever en økt satsing på livslang læring både finansiering og et apparat som har kompetanse og kapasitet – og med livslang læring som en primæroppgave. I lys av dette ser campusrådet at en kombinasjon av modellene 1 og 2 kan være aktuell: $1+2=4$.

Campusrådet vil også påpeke at Arboutvalget beskriver en utvikling der skillet mellom grunnutdannelser og EVU viskes ut. Noen av utfordringene dette medfører, er beskrevet som fire dilemmaer, hvorav det første er hvorvidt all utdanning skal utformes over samme lest (mainstreaming), eller om det kreves ulike modeller for ulike målgrupper (innovasjon). Dette er et prinsipielt viktig spørsmål, ikke bare for UiT, men også i samfunnsdebatten og den politiske behandlingen. Likevel forsvinner denne problemstillingen i de tre modellene utvalget presenterer. Ettersom samtlige modeller forutsetter at EVU er en aktivitet på siden av grunnutdanninger, drøftes det heller ikke hvordan vi kan få til et bedre samvirke mellom ordinære campusprogram og mer tilrettelagte tilbud, eventuelt hvordan tilbudene kan flettes sammen. En helhetlig strategi for livslang læring ved UiT bør starte med å ta stilling til hvorvidt ser for oss en videre todeling, eller om vi går mot en mer integrert modell. Spørsmål om incentiver, arbeidsdeling og eksterne kontaktpunkt må følge av dette.

Fremtiden i fortiden: UiT i Narvik er beredt

En videreutvikling av fleksible studier for livslang læring bør knyttes til miljøer der det er kunnskap, erfaringer og kultur for slike utdannelsesstilbud – og geografisk nær områder som i dag er svakt dekket. Campus Narvik tilfredsstiller alle disse kravene.

UiT i Narvik har lang erfaring fra utdannelsesstilbud for livslang læring etter fleksible modeller. Campusen er viktig for byen og for regionen, vil fortsatt være på tilbudssiden for å bli enda viktigere, og er også beredt til å ta nye posisjoner ved en ny arbeidsdeling ved UiT. Dette kan sees i sammenheng med punkt 4.6. i Kunnskapsdepartementets utviklingsavtale med UiT, der det sies at «UiT skal utarbeide en samlet plan for fremtidig campusutvikling (..) som sikrer at det er kompetansemiljø og god tilgang på tjenester ved alle campuser».

Tidligere kunnskapsminister Gudmund Hernes holdt i januar en tale ved en ledersamling hos UiT. Hernes sa her at UiT må søke i fortiden for å finne fremtiden. Da Universitetet i Tromsø ble etablert, var nettopp behovet for kompetanseheving i Nord-Norge begrunnelsen. En struktur med sterke og geografisk spredte campuser vil bidra til å sikre livslang læring desentralisert og regionalt, i samsvar med grunntenkningen for etableringen av Universitetet,

dagens strategi om å være en drivkraft i nord og en samfunnsutvikling som stiller nye krav til utdannelsesinstitusjonene.

Vedtatt av campusrådet ved UiT i Narvik, 11. februar 2021